

Gedragprotocol

Hoe wij omgaan met (pest-) gedrag ?

Gabriëlschool

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Wat verstaan wij onder een veilig pedagogisch klimaat?
3. Preventie
4. Wat als het dan toch niet lukt?
5. Protocol grensoverschrijdend gedrag
 - 5a. Wat is grensoverschrijdend gedrag?
 - 5b. Signalering
 - 5c. Stappenplan
6. Pestprotocol
 - 6a. Wat is pesten?
 - 6b. Signalering
 - 6c. Stappenplan
7. Afsluiting
8. Bijlagen
 1. Verslag van de situatie
 2. Afspraken met de leerling
 3. Plan van aanpak
 4. Verslag evaluatiegesprek
 5. Brief bij uitreiking gele kaart

1. Inleiding

“Een school is een gemeenschap van kinderen en volwassenen waarbinnen we activiteiten ontwikkelen die tot doel hebben om kinderen te helpen in hun ontwikkeling. Ontwikkeling in de breedste zin van het woord.”

Hiermee begint de omschrijving van onze missie als school in onze schoolgids. De ontwikkeling van onze leerlingen staat centraal. Aan de basis van deze ontwikkeling staat het welbevinden van het kind. Een kind dat zich niet veilig voelt op school, komt niet tot ontwikkeling. Alleen het bezitten van veel kennis is hiervoor niet voldoende. Daarom werken de leerkrachten, samen met de ouders en de leerlingen, op de Gabriëlschool heel bewust aan het creëren van een veilig pedagogisch klimaat voor alle leerlingen.

In dit protocol is een overzicht te vinden van alles wat er op onze school gebeurt rondom het stimuleren van positief gedrag en een veilig klimaat. Daarnaast wordt ook besproken welke stappen er gevolgd worden als er toch ongewenst (pest-)gedrag gesignaleerd wordt.

2. Wat verstaan wij onder een veilig pedagogisch klimaat?

In de inleiding wordt gesproken over het stimuleren van een veilig pedagogisch klimaat voor de kinderen. Het pedagogisch klimaat omvat alle omgevingsfactoren die bijdragen aan het welbevinden van het kind, waardoor een kind zich verder kan ontwikkelen. Hierbij gaat het om factoren die al aanwezig zijn, maar ook om factoren die een leerkracht weloverwogen creëert.

Het gevoel van sociale veiligheid ontstaat dus als alle omgevingsfactoren voldoende aanwezig zijn. Het gedrag van de kinderen in de klas ten opzichte van elkaar is een van die factoren. Daarom is het belangrijk dat iedereen die bij de school betrokken is weet wat gewenst gedrag is, maar ook wat er gebeurt als er ongewenst gedrag vertoond wordt.

3. Preventie

“Voorkomen is beter dan genezen” is misschien een oude uitspraak, maar in deze context heel relevant. Als kinderen handvatten krijgen om om te gaan met sociale situaties, helpt dat als de situatie misschien iets lastiger is. Als een kind niet weet dat er meer oplossingen voor een probleem zijn, vervalt het in de enige oplossing die het kent. En dat hoeft niet altijd een positieve oplossing te zijn. Dat komt dan de sociale veiligheid van de andere kinderen niet ten goede. Op de Gabriëlschool werken wij op verschillende manieren aan het stimuleren van sociaal gewenst gedrag.

Alle groepen beginnen het schooljaar met “De Gouden Weken”. In deze periode wordt er bewust gewerkt aan de groepsvorming en het opbouwen van een relatie met de groep, de ouders en de individuele leerlingen. Er wordt gebruik gemaakt van coöperatieve structuren en samenwerkingsactiviteiten om de kinderen kennis te laten maken met elkaar en de onderlinge banden te versterken. De ouders van de kinderen worden uitgenodigd voor een kennismakingsgesprek. Zij kennen het kind langer dan de leerkracht en kunnen veel over hem of haar vertellen. Ouders en leerkrachten kunnen het kind het beste begeleiden in de ontwikkeling door goed samen te werken en dat begint in die gesprekken.

In deze periode worden ook de schoolregels weer onder de aandacht van de kinderen gebracht. Deze regels omvatten de kernwoorden netjes, aardig en rustig. Afgekort bij de kinderen bekend als NAR. Door bespreken, naspelen en voorbeeldgedrag van de leerkracht maken de kinderen zich de regels weer eigen. Ook wordt er een groepsnar gemaakt als symbool van de klassenregels.

Gedurende de loop van het schooljaar wordt het sociaal emotioneel welbevinden van de leerlingen gevolgd door middel van het registratiesysteem "Kijk". In de onderbouw wordt dit ingevuld door de leerkracht, in de bovenbouw vullen ook de leerlingen hierover een vragenlijst in. Naast deze registratie vinden er in alle groepen op de locatie Harnaspolder kindgesprekken plaats, waarin het welbevinden van de kinderen centraal staat. In de bovenbouw worden de door de leerlingen ingevulde vragenlijsten hierin meegenomen. Er wordt ook gebruik gemaakt van een sociogram om de onderlinge relaties tussen de kinderen in beeld te krijgen. Alle relevante informatie vanuit gesprekken, onderzoeken en registraties worden genoteerd in de digitale zorgmap van het kind.

Er wordt ook structureel aandacht gegeven aan sociale omgangsvormen met de methode "Trefwoord". Door middel van open gesprekken, rollenspelen en verhalen komen kinderen in aanraking met hun eigen gevoelens en de gevoelens van anderen. Maar sociaal-emotionele vorming loopt daarnaast natuurlijk als een rode draad door het gehele onderwijs, het is niet slechts beperkt tot die losse momenten. De kinderen hebben de hele dag te maken met de sociale situaties in de groep. Vaak verloopt dat zonder problemen en soms is daar wat hulp bij nodig van andere kinderen of een leerkracht. Een enkele keer is dat niet voldoende en ontstaat er een sociaal onveilige situatie. Op die momenten is er meer nodig. Wat wij dan bieden wordt beschreven in de volgende hoofdstukken.

4. Wat als er toch sociaal onveilige situaties ontstaan?

Als er sprake is van een leerling (of leerlingen) die zich onveilig voelt (voelen) door ongewenst gedrag van één of meerdere medeleerlingen volgen wij een vast protocol. In eerste instantie wordt er altijd naar een oplossing gezocht door de leerkracht, in dialoog met de ouders en de leerlingen. Pas als daar geen oplossing te vinden is, volgen er verdere stappen.

In de volgende hoofdstukken worden twee protocollen beschreven. In hoofdstuk 5 gaat het om het protocol voor grensoverschrijdend gedrag, in hoofdstuk 6 om het protocol bij pestgedrag. In grote lijnen komen deze protocollen overeen, pesten is immers ook een vorm van grensoverschrijdend gedrag. Er is echter wel een verschil in de aanpak van de situatie.

5. Protocol grensoverschrijdend gedrag

In dit hoofdstuk wordt beschreven wat de afspraken op onze school zijn als er sprake is van grensoverschrijdend gedrag.

5a. Wat is grensoverschrijdend gedrag?

Als we spreken over grensoverschrijdend gedrag, dan is er sprake van een structurele forse overschrijding van de geldende regels rondom gewenst gedrag, waarbij de sociale veiligheid

van de andere leerlingen en/of de leerkracht in het geding komt. Belangrijke toetssteen voor het bepalen of er sprake is van ongewenst gedrag, zijn de afspraken die gemaakt zijn rondom NAR. Hierin wordt expliciet aangegeven welk gedrag wij als school als gewenst beschouwen. Forse overschrijding van deze richtlijnen (verbaal of fysiek geweld, wegloupedrag, negeren aanwijzingen leerkracht, discriminatie, vandalisme, bewust niet conformeren aan gangbare regels) wordt beschouwd als ongewenst gedrag.

5b. Signalering

Hoewel grensoverschrijdend gedrag vaak snel zichtbaar lijkt te zijn, is dat in situaties waarbinnen sprake is van pesten lang niet altijd het geval. In veel gevallen wordt door een kind zelf aangegeven dat er iets aan de hand is, maar er zijn ook situaties waarin dat niet gebeurt. Het is daarom voor zowel de leerkracht als de ouders (maar ook de leerlingen) belangrijk altijd alert te zijn op veranderingen in het gedrag van een kind. Als een kind zich anders gaat gedragen, kan er sprake zijn van pestgedrag, een specifieke vorm van ongewenst gedrag.

Indien er sprake is van pestgedrag hanteert de school het Pestprotocol (zie hoofdstuk 6). Indien er sprake is van grensoverschrijdend gedrag, niet zijnde pestgedrag, geldt het onderstaande protocol.

Als er grensoverschrijdend gedrag gesignaleerd is, wordt er direct actie ondernomen. De richting van waar het signaal vandaan gekomen is, bepaalt de eerste stap. Bij de oplossing worden de leerling(en), de ouders en de leerkracht(en) betrokken. Daarnaast kunnen ook de IB-er, de directie of externe begeleiders hulp bieden.

5c. Stappenplan

1. Signalering. Er is sprake van grensoverschrijdend gedrag door één of meerdere leerlingen.
2. Gesprekken. Er wordt gesproken met de betrokken leerling(en) om de situatie vast te stellen en oplossingen te bedenken. Indien nodig vindt er ook een gesprek met de medeleerlingen plaats. Ouders worden op de hoogte gesteld van wat er speelt en gevraagd mee te denken en mee te helpen. Ouders kunnen hierbij ook hulp krijgen. In alle gevallen worden de gesprekken gevoerd door de leerkracht(en), eventueel in aanwezigheid van de IB-er. Ook worden in alle gevallen de gemaakte afspraken op schrift gesteld en in de zorgmap geplaatst. Hiervoor worden de formulieren uit de bijlagen gebruikt. Indien gewenst kunnen ook de andere leerkrachten betrokken worden bij (het vinden van) de oplossing.
3. Herhaling van het gedrag door dezelfde leerling(en). Indien de gesprekken en de daaruit volgende afspraken niet hebben geleid tot het stoppen van het ongewenste gedrag, worden er andere maatregelen genomen. Dit nadat de directie van de school heeft bepaald dat er een ernstige overschrijding van de vastgestelde grenzen heeft plaatsgevonden. In eerste instantie krijgt het kind een time-out. Dit betekent dat het kind geen toegang meer krijgt tot de groep en op een andere plek in de school wordt opgevangen. Dit wordt in het leerlingdossier genoteerd. Hierna volgt een gesprek met de leerling, ouders, leerkracht en directie. In dit gesprek worden afspraken

gemaakt en krijgt het kind een eerste officiële waarschuwing: een “gele kaart”. Van het gesprek wordt een verslag gemaakt dat wordt ondertekend door alle partijen. De betreffende formulieren zijn te vinden in de bijlagen.

4. Nog een herhaling van het gedrag. Als dezelfde leerling weer het gedrag herhaalt wordt ook de procedure van stap 3 weer herhaald. Dit keer krijgt het kind echter een tweede “gele kaart”. Dit is een aankondiging van een voornemen tot schorsing/verwijdering. Het college van bestuur van de Laurentiusstichting wordt ingelicht over het voornemen.
5. Schorsing. Indien het kind het gedrag nog steeds vertoont, zal de directie overgaan tot schorsing (het kind krijgt een “rode kaart”). Er volgt weer een gesprek met alle betrokkenen en ook hier wordt een verslag van gemaakt dat wordt ondertekend (zie bijlagen). In dit verslag wordt het incident beschreven en worden de motieven tot schorsing en de duur hiervan aangegeven. De onderwijsinspectie, de leerplichtambtenaar en het college van bestuur van de Laurentiusstichting worden van het besluit op de hoogte gesteld. De school blijft gedurende de schorsingsperiode verantwoordelijk voor het onderwijs aan de leerling. In zeer ernstige situaties kan de directie al in een eerdere stap overgaan tot directe schorsing. De periode van schorsing bedraagt maximaal 5 dagen.
6. Verwijdering. Indien er na de schorsingsperiode weer sprake is van een ernstig incident, kan de directie overgaan tot een verwijderingsprocedure, waarbij de school/ het bestuur verantwoordelijk is voor het vinden van een andere onderwijsvoorziening.

5d. Maatregelen in geval van crisissituaties of weglopen

Er zijn situaties waarin een leerkracht niet meer in staat is om tot een leerling door te dringen. Het gaat hierbij om zeer grof taalgebruik tegen de leerkracht of gebruik van fysiek geweld. De leerkracht heeft op die momenten de taak om de betreffende leerling zo min mogelijk te prikkelen en te proberen een situatie te realiseren waarin hij/zij tot rust kan komen. De directie of een collega wordt ingeseind voor ondersteuning. Er wordt contact opgenomen met de ouders van de leerling met het verzoek hem/haar op te komen halen en een gesprek met hem/haar aan te gaan. De ouders nemen nog dezelfde dag contact op met de school voor een afspraak. Er volgt een gesprek tussen school en ouders waarbij het kind aanwezig is. Het kind ontvangt een time-out en een “gele kaart” en ouders worden op de hoogte gesteld van het vervolg van de procedure die in het stappenplan in hoofdstuk 5c beschreven wordt.

Indien een leerling wegloopt van school, wordt direct 112 gebeld om dit te melden. Daarna wordt contact opgenomen met de ouders. Als ouders niet te bereiken zijn, wordt er direct contact opgenomen met de directie. Naar aanleiding van het wegloupedrag van een leerling ontvangen de ouders een brief van de directie waarin staat aangegeven dat de school, gelet op het wegloupedrag, geen verantwoordelijkheid kan dragen voor de veiligheid van het kind en de ouders aansprakelijk stelt voor het gedrag van het kind in relatie tot het weglopen. Dit wordt geregistreerd en ondertekend door ouders.

6. Pestprotocol

In dit hoofdstuk wordt beschreven wat de afspraken op onze school zijn als er sprake is van pestgedrag.

6a. Wat is pesten?

Pesten is het structureel verbaal, fysiek of psychologisch negatief benaderen van een leerling door één of meer andere leerlingen. Het gaat hierbij dus niet om een losse opmerking of een korte periode van plagen. Het verschil tussen plagen en pesten is soms moeilijk te bepalen. Op het moment dat de leerling die het plagen ondergaat er last van krijgt, is de grens bereikt.

Pesten begint vaak onschuldig en heeft vaak te maken met de sociale positie in de klas of jaloezie. Ook een verstoorde thuissituatie kan een rol spelen.

Als er sprake is van pesten in een groep, neemt ieder kind een eigen rol in:

- Het kind dat pest
- Het kind dat gepest wordt
- Meeloper: stimuleert het gedrag van het kind dat pest door er bijvoorbeeld om te lachen
- Verdediger: komt op voor het gepeste kind
- Toeschouwer: weet dat het fout is, maar durft zich er niet in te mengen

Het is daarom van belang om in een pestsituatie niet alleen het kind dat gepest wordt te begeleiden en het kind dat pest te straffen. Het is veel effectiever om de kinderen bewust te maken van hun eigen rol in de situatie en van hieruit de situatie te veranderen.

6b. Signalering

Pestgedrag is vaak onzichtbaar, kinderen zoeken onopvallende manieren om hun doel te bereiken. Bovendien spelen de complexe groepsprocessen een grote rol, waardoor andere leerlingen ook niet snel naar de leerkracht zullen gaan. Toch zijn er signalen die door observatie waar te nemen zijn. De belangrijkste indicatie is altijd opvallende verandering in het gedrag van het kind. Voorbeelden van signalen bij een kind dat gepest wordt:

- Wil niet naar school of alleen met een ouder, neemt een andere route
- Het kind is onhandelbaar, agressief (verbaal/fysiek)
- Wordt buitengesloten
- Het kind is vaak betrokken bij conflicten
- Het kind is vaker afwezig
- De prestaties van het kind gaan achteruit
- Het kind is vaak spullen/geld kwijt of komt vaak thuis met kapotte spullen
- Is teruggetrokken, stil, angstig of juist boos
- Heeft gebrek aan eetlust
- Slaapt slecht, heeft lichamelijke klachten

- Heeft onverklaarbare verwondingen
- Geeft onduidelijke verklaringen voor de veranderingen.
- Kan zich slecht concentreren

Indien er een vermoeden is van pestgedrag kan de leerkracht in gesprek gaan met het kind en de ouders. Het kind en de ouders kunnen naar de leerkracht gaan. Er kan ook contact opgenomen worden met de contactpersoon rondom pesten bij ons op school: Esther van Gils.

6c. Stappenplan

Na signalering van pestgedrag worden de hieronder beschreven stappen ondernomen. De volgorde hiervan kan wisselen, omdat iedere situatie anders is en de signalering niet altijd op dezelfde manier plaatsvindt. Er wordt van iedere stap een verslag met gemaakte afspraken gemaakt (zie bijlagen). Dit verslag wordt in de zorgmap geplaatst.

Bij het oplossen van pestgedrag zijn 5 partijen betrokken: het kind dat gepest wordt, het kind dat pest, de medeleerlingen, de ouders en de leerkracht(en). Indien gewenst kunnen ook de IB-er, de gedragspecialist en de directie hierbij betrokken worden.

- Gesprek met het kind dat gepest wordt. Dit gesprek heeft als doel om helder te krijgen wat er precies speelt, wat het kind nodig heeft. Ook kan er met het kind overlegd worden bij welke oplossing het zich prettig voelt. Soms heeft een kind baat bij een direct gesprek met het kind dat pest, soms is een niet confronterende aanpak beter.
- Gesprek met het kind dat pest. Dit gesprek heeft vooral als doel de motivatie van het kind te achterhalen. Waarom pest het? Pas dan kan er gekeken worden naar een reactie op het gedrag. Krijgt het kind straf, moet het excuses aanbieden of krijgt het een rol in de oplossing van het probleem (in het laatste geval wordt de leerling niet aangesproken als “dader”, maar als een groepslid dat sterk genoeg staat om te helpen)?
- Gesprek met de medeleerlingen. Hierin gaat het vooral om het bewust maken van de verschillende rollen die ze kunnen aannemen in een peestsituatie, en welke bijdrage ze op die manier dus leveren. Ook kunnen ze bijdragen aan de oplossing en manieren bedenken om het gepeste kind zich weer beter te laten voelen.
- Ondersteuning van de leerkracht. In overleg met de IB-er, directie of gedragspecialist wordt gekeken of er extra ondersteuning nodig is voor de leerlingen, ouders of de leerkracht zelf.
- Gesprek met de ouders. In eerste instantie is het gesprek vooral om de ouders op de hoogte te brengen van de situatie. Als ouders zelf het pestgedrag gesignaleerd hebben, is dat niet meer nodig. Met de ouders wordt gekeken naar oplossingen en/of naar de rol die ze kunnen spelen in de oplossing van de kinderen. Indien gewenst kunnen ze hier hulp bij krijgen van school of externe instanties.

Een peestsituatie is niet opgelost met een enkel gesprek en een plan. Na een van te voren vastgestelde periode zullen er evaluatiegesprekken plaats moeten vinden om te kijken of de

afspraken voldoende waren of dat er nog meer nodig is. Ook deze gesprekken worden vastgelegd (zie bijlagen).

Als er sprake is van herhaling van het pestgedrag of als er geweld wordt gebruikt, dan treedt het protocol grensoverschrijdend gedrag in werking. Dit protocol wordt beschreven in hoofdstuk 5.

Voor meer informatie over pesten en wat u daar tegen kunt doen, kunt u kijken op www.pestweb.nl

9. Bijlagen

Bijlage 1: Verslag van de situatie

Leerling: Groep:	Datum:
Naam/namen overige betrokkenen:	
Korte beschrijving van de situatie:	
Ondernomen stappen:	
Gemaakte afspraken:	

Bijlage 2: Afspraken met de leerling

Oeps.....

Wat is er gebeurd?	
Wat heb je toen gedaan?	
Wat gebeurde er toen?	
Wat had je anders kunnen doen?	
Hoe kan het probleem nu opgelost worden?	
Heb je daar hulp bij nodig?	
Wat heb je hiervan geleerd?	
Naam: Datum: Handtekening:	Handtekening ouder(s):

Bijlage 3: Plan van aanpak

Naam leerling: Groep:	Datum:
Namen overige betrokkenen:	
Korte beschrijving van de situatie:	
Ondernomen stappen:	
Gemaakte afspraken met de leerling(en), ouders, leerkrachten en overige betrokkenen:	
Afspraken over wijze van evaluatie:	
Handtekeningen kind(eren):	ouder(s):
leerkracht:	

Bijlage 4: Verslag evaluatiegesprek

Naam: Groep:	Datum:
Aanwezig bij het gesprek:	
Korte beschrijving van de situatie:	
Gemaakte afspraken:	
Evaluatie van de afgelopen periode:	
Eventuele nieuwe afspraken:	
Handtekeningen:	

Bijlage 5: Brief bij uitreiking gele kaart

Hoofdlocatie: Michiel ten Hovestraat 9
2613 VX Delft
Telefoon: 015 - 213 46 15
Bank: NL62 RABO 03582 87 936
t.n.v. Laurentiusstichting

Locatie Harnaschpolder:
Kristalweg 107
2614 SH Delft
Telefoon: 015 - 213 58 80

Gele kaart

Naar aanleiding van het incident van _____ jl., acht de directie van de Gabriëlschool zich genoodzaakt, conform de beschreven procedure in het gedragsprotocol van april 2017, een gele kaart uit te reiken aan:

Deze kaart heeft de status van officiële waarschuwing. Er worden maximaal twee officiële waarschuwingen toegekend alvorens de directie van de school tot schorsing/ verwijdering van de betreffende leerling zal overgaan.

J.P.M. van Halderen, algemeen directeur

Handtekening ouders:

Handtekening leerling: